

BOŘITOVSKÝ ZPRAVODAJ

Ročník 2021/číslo 5

Oznámení obecního úřadu

- Sběrné středisko odpadů bude v sobotu 1.5. a v sobotu 8.5.2021 uzavřeno.

Vážení spoluobčané,

v souvislosti s nově platným zákonem o odpadech č. 541/2020 Sb. a jeho aplikací i na podmínky naší obce Vám **v příloze Zpravodaje zasíláme krátký anketní dotazník s několika stručnými dotazy k problematice řešení třídění a svozu odpadu v naší obci.** Věnujte prosím jeho vyplnění několik minut svého času a vyplněný odevzdejte na sběrných místech (OÚ, samoobsluha, prodejna Mango) **do 15.5.2021.** Svoje odpovědi označte křížkem nebo zakroužkujte. Dotazník vyplňte jeden za každé popisné číslo. Rádi bychom znali Vaše názory k této problematice, abychom mohli pro příští roky zodpovědně nastavit pravidla a podmínky pro nakládání s odpady v naší obci. Děkujeme.

Mezigenerační centrum Bořitov

Milé bořitovské rodinky,

rádi bychom Vám nabídli možnost zapojit se do projektu s názvem: „**Náš společný rok**“, který je realizován díky dotaci JMK. Díky tomuto projektu získáte zdarma balíček na tvoření pro (pra)rodiče a děti. Všechny potřebné informace (jak balíček získáte a jak se s ním bude dále pracovat) naleznete v letáčku, který je vyvěšen na facebookové stránce Kultura OÚ Bořitov a v papírové podobě je k dispozici na obvyklých veřejných místech v naší obci (budova OÚ, prodejny potravin, vestibul MŠ a ZŠ).

Mgr. Ivana Crháková

Oznámení ZŠ a MŠ Bořitov

Zápis dětí do MŠ pro školní rok 2021/2022 se bude konat ve čtvrtek **13. května 2021 v budově Základní školy Bořitov v době od 14:00 – 17:00.** Podrobnosti k zápisu jsou uvedeny na www.zs.bořitov.cz v části Mateřská škola – AKTUALITY a DOKUMENTY MŠ.

Tradiční jarní sběr papíru a hliníku nebudeme letos vzhledem k současné situaci organizovat. Další sběr plánujeme na **konec září**. Prosíme občany, aby nám i přesto zachovali v tomto směru svou přízeň a podpořili nás v podzimním termínu.

Š. Hlavatá, ředitelka školy

SDH Bořitov

- Dne 25.3 vyjela naše jednotka k požáru dřeva v Černé Hoře. Dále byla jednotka povolána dne 13.4. v brzkých ranních hodinách k požáru rodinného domu v Rájci-Jestřebí. Členové jednotky na pokyn velitele zásahu prováděli v dýchací technice hasební práce uvnitř domu.
- I nadále se naši členové jednotky každý měsíc zúčastňují online školení pro získání znalostí v oblasti požární ochrany.

- Bohužel ani v letošním roce jsme z pandemických důvodů nemohli uspořádat pouťové posezení a pálení čarodějnic. Pokud to situace dovolí připravujeme pro Vás v polovině prázdnin Letní posezení.

Inzerce

ZEPO Bořitov, družstvo přijme **pomocnou pracovní sílu do kuchyně**, informace na tel. 730 656 220, 602 213 850, e-mail: gastro-zepo@seznam.cz, zepo@zepoboritov.cz.

TextilEco a.s.

Podporujeme:

Vážení občané,

Jsme rádi, že jste nám zůstali věrní i v této proměnlivé době a chceme Vám popřát **hodně zdraví!**

Často nám chodí dotazy, co vlastně lidé mohou vhodit do našich kontejnerů na textil. Připravili jsme pro Vás manuál, který Vám jistě pomůže.

CO PATŘÍ DO KONTEJNERŮ NA TEXTIL:

TEXTÍLIE

- ✚ Oblečení (trička, mikiny, kalhoty, spodní prádlo, bundy ...)
- ✚ Boty
- ✚ Plyšové hračky
- ✚ Bytové doplňky (záclony, závěsy)
- ✚ Lůžkoviny (povlečení, prostěradla, peřiny, polštáře, deky)

JINÉ

- ✚ Knihy
- ✚ Obrazy
- ✚ Hrníčky, talíře a jiná keramika
- ✚ Plastové a dřevěné hračky

Vše je potřeba řádně zabalit, aby nedošlo k znehodnocení. Jde nám především o **znovuvyužití**, proto je sběr určen pro **předměty, které nejsou výrazně zničené**, spíše nalézají využití u jiných majitelů.

Sídlo:

📍 Palackého 715/15, 110 00 Praha 1 - Nové Město

Provozovna a korespondenční adresa:

📍 Dřevařská 1418/17, 680 01 Boskovice 📞 +420 516 411 765 ✉ info@textileco.as 🌐 www.textileco.as

IČO: 28101766 DIČ: CZ28101766

Staré bořitovské rody a rodiny: 1. část, stará příjmení

Ing. Mojmír Vaněk, Ph.D.

Letos na jaře proběhlo tradiční sčítání lidu, domů a bytů. Všichni jsme takových sčítání zažili už několik, protože se v pravidelných desetiletých intervalech konají už od roku 1869. Mohlo by se to zdát jako dlouhá doba, ale když se podíváme ještě hlouběji do minulosti, zjistíme, že různé soupisy obyvatel a majetku se prováděly ještě mnohem dřív.

Asi nejstarší kompletní soupis všech dospělých i dětí Bořitova pochází z roku 1756, kdy tehdejší bořitovský farář František Antonín Nepomuk Klenovský provedl soupis duší ve všech obcích své farnosti. Obcházel jednotlivé domy a zaznamenával, kdo v nich bydlí. U všech lidí zaznamenal rok narození a u některých dokonce jména rodičů, zapsal, jestli dotyční patřili k nejbližší rodině hospodáře, jestli byli jeho vzdálenějšími příbuznými, sloužícími na statku, nebo třeba jen nájemníky. Tento unikátní seznam z roku 1756 se dochoval do současnosti a nachází se v Moravském zemském archivu v Brně.³

Dnes bych ale chtěl napsat několik řádků o jiném soupisu. O soupisu, který je mnohem starší. Důvodem k jeho vzniku tehdy nebyla obyčejná evidence obyvatel, ale zlepšení výběru daní. Jak a v jaké době takový soupis vznikl?

V roce 1618 proběhla třetí pražská defenestrace a začala třicetiletá válka. Bohužel to nebyl konflikt, o kterém by se lidé v našem kraji dozvídali jen z doslechu, ale konflikt, který naši předci přímo zažili. Bořitov už tehdy ležel poblíž císařské silnice, která byla hlavní cestou z Vídně a z Brna do Čech. Takovou důležitou spojnici samozřejmě používaly k přesunům oddíly švédské armády, které zabavovaly pro své vojsko potraviny a další potřeby. Kromě švédských vojsk po silnici procházely i oddíly naše, tedy jednotky císařské armády. A protože tehdejší císařskou armádu tvořili z velké části cizí žoldnéři, k místním se bohužel chovali jen o trochu lépe než Švédové.

Když byl v roce 1648 uzavřen Vestfálský mír a válka skončila, situace na Moravě i v celé monarchii byla velice špatná. Mnoho obyvatel zemřelo na špatnou výživu, na morové epidemie a různé další nemoci, jiní odešli z náboženských důvodů nebo se kvůli bídě snažili najít štěstí jinde. A nebyli mezi nimi jen chudí lidé, ale dokonce i sedláci. Ti přišli o zásoby, hospodářská zvířata jim zabavila procházející vojska a pole ležela ladem, protože je bez koní neměli jak obdělávat. Z okolních obcí utrpěla válkou nejvíc Černá Hora, kde zůstalo ze 75 usedlostí 25 pustých, a Jestřebí (z 20 usedlostí 8 pustých). Ale při srovnání se vzdálenějším okolím se dá říct, že černohorské panství, kam patřil i Bořitov, přečkalo válku ještě celkem dobře. Na Moravě byly totiž oblasti, které se v podstatě úplně vylihnily.

Je pochopitelné, že v takové situaci na tom nebyla moc dobře ani státní pokladna. Financování třicetileté války jí příliš neprospělo, a navíc se ukázalo, že bude potřeba vyzbrojit armádu proti Turkům. A protože každý stát od jakživa získává většinu prostředků pro svůj provoz z daní, i tehdy se jeho představitelé snažili výběr daní zlepšit. Z tohoto důvodu se začaly provádět soupisy poddaných a zavádět první katastry, které měly sloužit jako podklad k výběru daně z nemovitostí. Takových pokusů bylo několik, ale některé z nich byly později zničeny. Nejstarší dochovaný moravský katastr se jmenuje lánový rejstřík a najdeme ho v Moravském zemském archivu v Brně. Skládá se z 358 rukopisných svazků pro všechna moravská panství. Záznamy jsou psané na papíře německy, starým písmem zvaným kurent, a jsou svázané v původní pergamenové vazbě. Příklad zápisu je na přiloženém obrázku.

Kniha pro černohorské panství, která samozřejmě obsahuje i záznamy z Bořitova, byla sice dokončena a potvrzena 30. října 1674, ale jsou v ní obsažené i některé údaje z dřívějšího přiznání z roku 1656. Kniha obsahuje jména všech poddaných z Bořitova, kteří zde

obhospodařovali nějaké nemovitosti, a také výměry jejich polí. Zmíněny jsou i pusté usedlosti, jména posledních hospodářů a různé další informace.¹

Lánový rejstřík je tak velice cenným pramenem pro studium dějin a poměrů ve druhé polovině 17. století. Kromě informací o nemovitostech můžeme použít lánový rejstřík i k jiným účelům. Můžeme z něj například vypsát jména všech hospodářů, porovnat je a zjistit, která příjmení se udržela v Bořitově až dodnes, která již zanikla, nebo naopak, která v Bořitově tehdy ještě nebyla.

Takový seznam jmen bude určitě zajímavý, ale abychom nedošli k nějakému mylnému závěru, musíme si uvědomit dvě věci: Jelikož byl lánový rejstřík katastrem nemovitostí, nejsou v něm uvedena jména jedné z tehdejších společenských vrstev obyvatel – tzv. podruhů. Těmto lidem se říkalo takovým zvláštním slovem proto, že bydleli u někoho v podruží (dnes říkáme v podnájmu). Různých příjmení se tedy vyskytovalo v Bořitově určitě víc.

Druhou důležitou věcí je, že dříve to s příjmeními chodilo trochu jinak než dnes. Jazykovědec by správně namítl, že bychom možná ani slovo příjmení neměli používat, protože v této době příjmení ještě neexistovala. Lidé tehdy mívali křestní jméno a tzv. příjímí (přízvisko). Teprve z příjímí se postupem času vyvinula příjmení, která známe dnes. Já si ale dovolím určité malé zjednodušení a budu používat slovo příjmení dál.

V čem to tedy s příjmeními bylo jinak? Někteří lidé v této době (okolo 17. století) ještě žádné příjmení neměli – např. někteří podruzi. Někteří lidé měli naopak příjmení dvě a používali je střídavě. (Např. Jakub Odehnal z Bořítova je v několika zápisech pod jménem Jakub Beneš.²) Příjmení také nemusela být dědičná a za příjmení mohly děti začít používat třeba křestní jméno svého otce. (Např. syn Karla Bartoloměje z Býkovic se jmenoval Jan Karel.⁶) A příjmení se dokonce mohla během života nositele několikrát změnit. Když se na statek přišel nebo přistěhoval nový hospodář, začalo se mu říkat podle sedláka, který tam bydlel před ním. Takovému příjmení se říká jméno po střeše nebo jméno po chalupě. (Např. jedné rodině Odehnalů v Bořitově se dodnes říká Včelařovi, protože jeden z Odehnalů se v roce 1866 přišel na grunt Františka Včelaře.⁴) A takových příkladů bychom našli v Bořitově celou řadu. Dnes se jedná o pouhé přezdívky, ale dříve se stávalo, že se na původní příjmení nového hospodáře úplně zapomělo a jméno po střeše se stalo jeho oficiálním příjmením.

Jména se také často překládala. Nejlépe je to vidět u křestních jmen: V kostele byl pokřtěn chlapec, kterého zapsal farář do latinsky psané matriky jménem Antonius. Když chlapec dospěl, byl v obci jiný kněz, který psal matriku německy a zapsal ho do knihy oddaných pod jménem Anton. A o pár let později ho můžeme najít v česky psaném záznamu o narození jeho dítěte pod jménem Antonín. A úplně to stejné se dělo i s příjmeními. Z Kováře se tak mohl stát Schmied nebo z Tesaře Zimmermann, aniž by měli jediného německého předka. Později se takové německé příjmení mohlo trochu počeštit: Ze Schmieda se stal Šmíd a z Zimmermanna Cimrman. Některá taková příjmení se zase vrátila do své původní české podoby, ale někdy zůstala německá až dodnes. U německy znějících příjmení se už většinou ani nedá zjistit, jestli vznikla překladem, nebo jestli byla německá vždycky.

Teprve v roce 1780 ustanovil císař Josef II., že příjmení jsou dědičná a neměnná. A hlavně přikázal, že všichni, kteří ještě příjmení nemají, musejí nějaké dostat. Ale jak už to bývá u spousty převratných novinek, jejich zavedení nějakou dobu trvá. Situaci totiž komplikoval fakt, že ještě nebyl ustálen pravopis mnoha slov. Dříve také ještě neexistovaly občanské průkazy, rodné listy ani další doklady, ze kterých by se dala ověřit totožnost lidí a pravopis jejich jmen. Farář (nebo písař) tedy provedl zápis na základě toho, co mu daný člověk řekl.

Dříve se také příliš neřešily koncovky: Jednou se člověk nechal zapsat jako Holý a podruhé jako Holej, další byl Odehnal a zároveň Odehnalů. A takových příkladů bychom mohli najít mnoho. Dnešní podoba mnoha českých příjmení se ustálila až po jazykové reformě někdy po roce 1850.

Vidíme, že dříve to s příjmeními nebylo tak jednoduché jako dnes. Příjmení se živelně tvořila, zanikala, vyvíjela a měnila svůj tvar. A podoba mnoha z nich je mladší než 200 let. A jaká jsou tedy nejstarší známá bořitovská příjmení? Na následujících řádcích bude jejich seznam. U některých jmen jsou v závorce uvedeny další možné podoby a u německy znějících jmen jejich český ekvivalent. Bohužel ze samotného lánového rejstříku ale nejde zjistit, jestli byla skutečně původně německá, nebo jestli stálo na jejich počátku příjmení české.

V roce **1656** se v Bořitově vyskytovala následující příjmení: Badal, Blažek (dříve se používaly také tvary Blašek a Blašků), Brichta (též Brychta), Doležel, Filip, Hamák (ve tvaru Hamak), Hemzal (ve tvaru Hemžal), Holý (ve tvaru Holej), Hošek, Hrubý (ve tvaru Hrubej), Janouch, Jašek, Jebáček, Kamba, Komárek, Konečný, Kříž, Lejsek, Mahda (též Mahdů), Molenda (možná přeložené jméno Mlynář), Mucha, Opluštil, Padal, Palat, Pavlů, Perout, Pranteyl (příjmení se později psalo Franteyl a Frantel), Prášil, Rok, Sedlák, Schneider (možná přeložené jméno Krejčí), Souš, Špaček, Vajgl, Vodný, Vogl, Wolff (možná přeložené jméno Vlč), Zachoval a Zimmermann (možná přeložené jméno Tesař).¹

Několik dalších příjmení se potom v Bořitově objevilo do roku **1674**: Bořílek, Dvořák, Kromarek, Mates, Matoušek, Mlynář, Odehnal (dříve se používaly také tvary Vodehnal a Odehnalů), Pajšl, Příklad, Rosypal, Sas, Tkadlec, Vaněk a Vlč.¹

Seznam příjmení není úplně krátký, ale přesto bylo v Bořitově rodin s některými příjmeními několik. Příští článek se zaměří na rodiny, které se řadily mezi selské, podíváme se na celá jména hospodářů a další informace, které o nich můžeme z lánového rejstříku zjistit.

Použité prameny a literatura

1. Moravský zemský archiv v Brně, fond D 1 Lánové rejstříky, sig. 259 (Panství Černá Hora, obec Bořitov).
2. Moravský zemský archiv v Brně, fond E 67 Sběrka matrik, sig. 137.
3. Moravský zemský archiv v Brně, fond E 67 Sběrka matrik, sig. 139.
4. Moravský zemský archiv v Brně, fond E 67 Sběrka matrik, sig. 154.
5. Moravský zemský archiv v Brně, fond E 67 Sběrka matrik, sig. 143, 160 a 306.
6. Moravský zemský archiv v Brně, fond G 10 Sběrka rukopisů MZA, inv. č. 579 (Registra purkrechtní dědiny Bejkovic).
7. HOSÁK, Ladislav. *Dějiny Boskovska*. Díl 3, Od bitvy bělohorské do r. 1848. Boskovice: Alois Menšík, 1936. Vlastivěda Boskovska.
8. KNAPPOVÁ, Miloslava. *Příjmení v současné češtině: jazyková příručka*. Liberec: AZ KORT, 1992.
9. KOČMAN, Alois, Václav PLETKA a M. MUSILOVÁ. *Průvodce po Státním archivu v Brně*. Brno: Krajské nakladatelství, 1954.
10. MOLDANOVÁ, Dobrava. *Naše příjmení*. Vydání čtvrté (třetí v Agentuře Pankrác). Praha: Agentura Pankrác, 2015. ISBN 978-80-86781-26-6.
11. PILNÁČEK, Josef. *Paměti městyse Černé Hory*. Černá Hora: nákladem vlastním, 1926.

TJ Sokol Bořitov

Na měsíc květen jsme plánovali připravit tradiční sportovní akci Cyklistický závod „O mistra Bořitova“. Slíbené uvolnění a konání sportovních amatérských akcí není zatím povoleno. Zvažujeme proto přesunutí závodu na červen, případně září 2021, alespoň v menším rozsahu bez starších věkových kategorií, aby byly dodrženy limitující podmínky pro konání akce.

Oddíl kopané

Informace pro rodiče dětí

Pravidelné tréninky dětí probíhají každé úterý a čtvrtek. Zahájení v 16:30 hod.

I nadále probíhá nábor chlapců a děvčat do fotbalového oddílu. Kdo z rodičů má zájem a chce své dítě přihlásit, tak je může přivést na trénink.

Některé tréninky jsou vedeny profesionálními mládežnickými trenéry ze spolku Žijeme Hrou společně s trenéry oddílu kopané TJ Sokol Bořitov.

Letní fotbalový kemp pro děti

Stejně jako v loňském roce, bude i letos oddíl kopané společně se spolkem Žijeme Hrou, pořádat letní fotbalový kemp pro naše nejmenší sportovce. Tábor se uskuteční **ve sportovním areálu fotbalového hřiště a kabin, a to ve dnech 7.7.2021 od 15,00 hod - 11.7.2021 do 10,00 hod.**

Pro uchazeče je zajištěna strava (snídaně, obědy, večeře) a pitný režim. Tentokrát budeme **ubytováni pod stany**. Fotbalové kabiny budou sloužit pro stravování a osobní hygienu a v případě nepříznivého počasí.

Pro děti je připraven moderní fotbalový program, přizpůsobený jejich výkonnostním možnostem a věku.

Podávat závazné přihlášky a vyžádat si případné další informace je možné od 17.5.2021 u p. Aloise Ťoupka – tel. 602 576 538 a p. Tomáše Žida - tel. 724 772 334.

Další informace

Pravidelné tréninky mužů byly zahájeny ve čtvrtek 22.4.2021.

Po tomto tréninku jsme na hřišti pokřtili nové dresy. Nové dresy jsou v barvách TJ Sokol Bořitov (červená, bílá, černá). Na přední straně mají znak TJ, na zádech pak nápis OBEC BOŘITOV. Autorem a designerem dresů byl Ing. Jan Svoboda. Vyrobita je společnost BISON Sportswear, s.r.o. Praha.

Byl dohodnut termín **brigády**, která proběhne dne 29.5.2021. Na této brigádě budou upraveny a uklizeny vnitřní a venkovní prostory sportovního areálu. Zahájení v 10:00 hod. Po brigádě si lehce zasportujeme. **Občerstvení zajištěno.**

Všechny výše uvedené akce budou konány jen za předpokladu příznivých epidemiologických podmínek.

Společenská rubrika Naši jubilanti v měsíci květnu 2021

Všem občanům, kteří v tomto měsíci oslaví významné životní jubileum, přejeme všechno nejlepší, hodně zdraví a životní pohody.

Rozpis pohotovostních služeb stomatologů – květen 2021 (8 – 13 hod)

1.5.	MDDr. Veselý (MDDr. Veselá)	Letovice, Masarykovo nám. 162/38	792 325 591
2.5.	MDDr. Veselý Petr	Letovice, Masarykovo nám. 162/38	792 325 591
8.5.	MDDr. Vrbová Markéta	Knínice u Boskovic, 330	774 844 735
9.5.	MUDr. Žilka Vlastimil	Benešov, 19	516 467 313
15.5.	MUDr. Beranová Alžběta	Blansko, Gellhornova 9	735 056 656
16.5.	MDDr. Bočková Eva	Kunštát, nám. ČSČK 38	516 462 203
22.5.	MUDr. Bočková Jana	Kunštát, nám. ČSČK 38	516 462 203
23.5.	MDDr. Dufková Simona	Blansko, Pražská 1b	721 425 074
29.5.	MUDr. Fenyk Vlastimil	Letovice, Tyršova 15	516 474 310
30.5.	MDDr. Fojtíková Veronika	Rájec, Zdrav. středisko	516 432 138

Mimo výše uvedené je služba zajištěna v Úrazové nemocnici v Brně, Ponávka 6, tel. 545 538 111 ve všední dny od 18,00 do 24,00 hodin. O sobotách, nedělích a svátcích od 8,00 do 20 hodin.

Knihovna

Knihovna v Bořitově opět otevřena od úterý 27. dubna 2021.

Provozní doba: úterý 13 – 19 hodin, čtvrtek 17 – 19 hodin.

Provoz knihovny je omezen pouze na půjčování a vracení knih.

V knihovně mohou být najednou pouze 3 čtenáři a musí dodržovat hygienická opatření (rozestupy, respirátory, dezinfekce).

Sběr použitého šatstva – Černá Hora (Diakonie Broumov)

Sběr použitého šatstva se uskuteční **v sobotu 15. 5. 2021 od 9 do 12 hodin před Úřadem Městyse Černá Hora.**

Seznam věcí, které můžete dát do sbírky:

- veškeré oděvy dámské, pánské, dětské – nepoškozené s fungujícími zipy
- obuv – nepoškozená (zavázaná v igelitové tašce)
- kabelky, batohy – pouze nepoškozené a s funkčním zipem
- lůžkoviny, prostěradla, ručníky, utěrky – čisté i mírně poškozené
- přikrývky, polštáře a deky
- záclony, závěsy – nepoškozené
- látky (prosíme nedávejte nám odřezky a zbytky látek)

Věci, které vzít nemůžeme:

- znečištěný a vlhký textil
- ledničky, televize, počítače, matrace, koberce
- nábytek, jízdní kola, kočárky
- lyže, lyžačky
- nádobí, skleničky, porcelán, knihy